

GYÖRGY ANTAL

IZSÁK ÚR

— Karcolat —

Ma falálkozom valakivel, ki már jó ideje nem került szemem elé. Azt sem tudtam elírni, vagy meghalt. Mint gyermek láttam utoljára, fehér lovak húzták a kocsiát — gögösen, hozzáférhetetlenül állt a hátsó ülésen, mint az isten a trónon. Mellette kinyújtott nyelvével ott lihegett az óléb. Fekete, göndör szőre most is átszillog a multon és tudatom ködén...

Izsák urnak hívták, a kutyáját pedig... a kutyáját pedig... már nem tudom miként!

Csak arra emlékszem még, hogy fölmorgott és nyalta a száját, mikor gazdja itt-ott megállt a kocsijával és szóba ereszkedett a tisztelettel meggörbült paraszttal, kik neki hordták a fát az erdőből és a deszkát a gyárból.

Igen, még arra is emlékszem, hogy egyszer az én apám — ki egy volt a sok közül — éppen szekerét rakta meg az Izsák úr deszkájával a gyár udvarán és arra bándult a kutyát: a fekete szőre, az őrült kutyát és apám rávágott az ostorával... Ráragadt és olyan gyűlölet állt szemében, amilyent soha nem láttam még addig ott lobogni.

Igen, ezek jutottak az eszembe, mikor ma megálltam. És még valami:

— Kéj fel gyermek — szölt rám az apám — és öltözz!

En ijedten ébredtem és kaphogtam magamra ruháimat.

Anyám már a tűzhely körül szorgoskodott, elkészítette a reggelit, majd vetett valami ennielét a tarisznyánkba is.

Reggeliztem a székkel a ház udvarán. A lovak már be voltak fogva. Némán, lehajtott fülök álltak egymás mellett, mintha éjszakai alkalmat akarnak folytatni.

— No ülj fel, menjünk pénzért fát Izsák urnak — mordult felém apám.

A szekér elindult a döcögős, rázóds uton. A kerekre sártömeg ragadt. A gyár mellett haladtunk el. A kényszerűen odadát a füstöt, amelyben a hajnal déregésben izzó pontokként szikrák csillantak meg. Az ég egyik fele rózsaszínbe fázott, melyre éles kontúrú rajzolódtak ki a hegyek, melyek felé igyekeztem.

Csend, ünnepies csend öltött körül bennünket, amelyet csak a lovak szuszogása és a szekér döcögése szaggatott szét.

Apám cigarettát sodort, majd megállította a lovakat, hogy rágyújtsion. Nem nézte a hajnalt, a messziről feltűnő fák, a vetések sötétje

vesző rengetegét. Csak füstölt és állt némán, talán nem is gondolkodott. A hegyek lábainál paltant ki a nappal szeme. A nap, mint egy hatalmas szikra lebbent föl a tövöl hegyek fájának csúcsára és onnan beragyogott mindent: a kék eget, az erdőt, mezőt és a gyárat is talán, amely már messzi mögöttünk maradt.

A fák árnyékai hosszúra nyúltak a harmattól nedves fűvön.

Már régóta éreztem, hogy fázom, de most már fogaim is vacogni kezdtek. Leszálltam a szekérről és gyalogosan haladtam az egyre melegebb uton.

SZTYEPAN SCSIPACSOV

GYŐZELEM

Győzelem, vérben született — Ma ünnep-lények gyulnak, Amíg a földön élet él Nagy fényed ki nem hunyhaf.

Mi láttuk dicső árcod — ott... Nagy utat tettünk érte. Ermet visel ma harcosod S bronzába árcod véste.

SZASZ MARTON fordítása

Apám is leszállt és most együtt bandukoltunk:

— Mi is lenne, ha nem volna ez a két koszos lovunk — szólalt meg. En nem feleltem, gondolataim valahol fönt a magasban jártak, versenyt szállódva az új virradatra ébredő dalos madárkákhoz.

— Anyád is beteg! A föld... nem tart el. Izsák ur elég jól megfizeti a pénzes fát.

Erre sem szóltam semmit, de éreztem, nem is vár feleletet. Mentünk tovább.

Két felől sorakozni kezdtek a fák és halk zugásokkal betöltötték mindent. Illatuk mélyen behatolt tudom-be és vézna gyermek mellett úgy éreztem, mintha hatalmas erő feszítené.

Dél körül megérkeztünk célunkhoz. Kifogtuk a lovakat, megterheljük a szekert, majd elvettük a tarisznyát. A turót és kengeret pillanatok alatt felfaltuk, utána degédre ütük magunkat a patak vizéből. Esteletem, mire megindultunk hazafelé. A hosszú, fákkal megrakott szekér után bandukoltam. Apám a lovak előtt

ment, félkezével fogta a rudat és fordította ide-oda a szekér elejét, hogy kikerüljön a nagyobb kőveket. Az utolsó lejátszó értünk. Es ekkor Vidám, a balszélő ló lábait elvágódott. Apám emberfeletti erővel tartotta a rudat. En is belekapaszkodtam a fába és húztam visszafelé. Hiddá minden. Az egyedül maradt ló és a mi erőnk nem volt képes urrá lenni a szekeren lévő súly tehetetlenségi törvényén. Vidám, egész az aljig nem tudott felállni. A kővek püfölték, az előreszuszott favegek döfködtek és így sodródott mind lejjebb és lejjebb. Fájdalomban nyertett és hangja olyan emberi volt, hogy szemem meglettek könnyel.

A hegy alatt nagy nehezen sikerült lábra állítani. Bőre kopott volt és ütött minden kis helyen.

Csak ment, nagy szomorúan a másik ló mellett, de nem húzott. En is, apám is rajta tartottuk a szemünket. Ha megtáborodott, nyilalás hasított szívembe. Minden percében úgy éreztem, leesik és többet soha nem áll fel.

Mégis sikerült a gyárig érniük, de amikor a deszkarakások között megállunk, a ló mindjárt lefeküdt. Többet nem is állt lábra soha.

A munkások oda sereglettek.

— Mi történt?

— Megdöglött?

— Megdöglött — hangzott innen is, onnan is.

En csak álltam a fának támaszkodva és úgy éreztem, életem legnagyobb csapása ér.

Valahonnan Izsák ur is előkerült. Rápillantott a lóra...

Most az apám szavát hallottam: — Izsák ur, valamivel segítsen! Nincsen mivel más lovat vennem... magának dolgozzam! A gyermekek... az asszony...

Aztán Izsák ur szölt — amit mondt, most is ott láttam agyamban: — En csak fát veszek, döglött lovat nem! Ha nincs mivel dolgozni, ne dolgozzon! — s azzal tovább ment.

Még sokáig álltam a fának dűlve, szemem előtt minduntalan ott lebegett apám kérges keze, amint ökölbe szorulva az ur után fenyeget, az ur után, aki a gyár. Fülemben csak halkan jutottak el a munkások szavai, amint apámat vigasztalták. A gyárkérmény egykedűven füstölt, onlotta a szikrákat, melyek úgy csillogtak a magasban, mint a csillagok.

Röviden Arad multjáról

Arad első állandó színháza a mai Herbák János mozi helyiségében volt. Ez a helyiség, amely színháznak épült, 1820-ban készült. 1820 és 1874 között egész sor magyar, román és német nyelvű, köztük sok haladó szellemű színelőadást tartottak itt.

1848 március 17-én a néptömegek nagy forradalmi tüntetést rendeztek a színházban a Habsburg-cenzura eltörléséért. Ugyanitt tartották a forradalom tiszteletére rendezett ünnepi előadást is.

Aradon az Átanasoff utca 15. szám alatt nyílt meg 1812-ben „Preparandia” elnevezéssel Körösvidék és Bánát első román nyelvű tanítóképzője. Ez az intézmény sok lelkes tanítót nevelt, akik a reakció által elnyomott és tudatlanságban tartott román néptömegek felvilágosításán munkálkodtak.

Az 1871–77-es években jelent meg Aradon Gheorghe Stanesco szerkesztésében a „Gura satului” című satirikus lap, amely erősen támadta az Erdélyben akkor uralkodó reakciós állapotokat. Ez az újság foglalkozott a Kárpátokon túli eseményekkel is, leleplezte és élesen elítélte a bojárak és Hohenzollern Károly népellenes politikáját.

Liszt Ferenc, a nagy zeneszerző és zongoraművész már 11 éves korában, 1823 februárjában hangversenyt adott Aradon. A hangverseny osztatlan sikert aratott.

Mihail Eminescu, a román nép egyik legnagyobb költője, 1861-ben Aradon tartózkodott. A költő Pascali szintársulatával érkezett, mint a társulat sugója.

1913-ban, dacolva a reakcióval, Arad színészel többször is színrehozták Gorkij „Ejjeli menedékhely” című darabját.

Jelentős történelmi multtal rendelkezik az aradi művészeti oktatás. Az iskola alapja az 1833 május 1-én alapított konzervatórium, amelyet Arad zenekedvelői hoztak létre. Az első évfolyam 1834-ben végzett. Az iskola gyorsan fejlődött. 1835 augusztusában már 50-en jelentkeztek vizsgára. Az iskola első nagy sikere az ugyanez évben tartott nyilvános hangverseny volt.

Az aradi orvostudomány egyik fejlesztője és uttörője Heidenreich János volt. Az 1872–83-as években kiadott egy füzetesorozatot „Medicina Aradiensis” címmel. Ebben főleg az Aradon és környékén gyakrabban előforduló betegségek gyógyításával foglalkozott.

Aradon 1858-ban épült az első vasútállomás. Ekkor kapcsolták be a város a vasúthálózatba. Az Arad és Temesvár közötti vasútvonalat 1871-ben nyitották meg.

ÚJ KÖNYVEK

L. LEONOV: SZOTY

A szovjet irodalom jelentős írásainak sorába tartozik Leonov regénye, a Szoty. A könyvet írja a huszas évek végén fejezte be és nagyszerű, meggyőző képét adja benne az első öt éves terv megvalósításért folytatott harc egyik jelentős frontszakaszának. A regény arról szól, hogyan épül fel Észak-Oroszország egyik legtavolabbi vidékén a hatalmas szűz erdőtől körülvett Szoty partján egy óriás papír-kombinát. Ez a munka azonban nem csupán a gyárépítés problémáira korlátozódik. Az üzem felépítésével együtt változik meg az egész vidék és emberek élete. Elis osztályharcban

pusztul el az, ami régi, ami visszahúz és győz mindaz, ami az új élet jelenti.

A Szoty a szovjet irodalomnak azon regényei közé tartozik, amelyek a harmincas évek elején óriási szerepet játszottak világszerte a Szovjet-unió megismertetésében, népszerűsítésében. Hazánk mai olvasóit ez a könyv hozzásegíti ahhoz, hogy még jobban megismerjék a szovjet népcsoport történelmének egy olyan szakaszát, amely sokban hasonlít a mi mai napjainkra és éppen ezért rendkívül érdekes és egyben hasznos olvasmányt jelent számunkra.

Műveik

George Enescu halálának első évfordulója alkalmából a fővárosban előkészületek folynak a nagy román zeneszerző és előadóművész ünnepelésére. Előkészítik a bucaresti George Enescu emlékműzeum megnyitását. A fővárosi Filharmónikus zenekar emlékhangversenyt rendez Enescu műveiből, az Akadémia pedig Enescu emlékalbum kiadását tervezi.

A nagybányai Állami Színház megkezdte Lope de Vega: Dacból terem a szerelem (József Attila és Gáspár Endre fordítása) című vígjátékának próbáit.

Tíz éves a bucaresti Hadsereg Színház. Megalakulása óta a színház különösen a hazai darabok bemutatása terén ért el szép sikereket.

Május hónapban szovjet filmsztárvál kezdődik Londonban. Músorton szerepel az Othello és a Vízkereszt szovjet filmváltozata is. A Szovjet-unióban, Szverdlov városában rendeztek brit filmsztárvál.

Oslóban, Norvégia legnagyobb drámairoja, Ibsen halálának ötvenedik évfordulója alkalmából május 23 és 29 között Ibsen-feszt rendeznek. A norvég Nemzeti Színház, a Népszínház és az Uj-színház az író számos darabját adja elő és ünnepségeken emlékeznek meg Ibsen életművéről.

Befejeződtek a Cammex-i filmsztárvál bemutatói. Az Othello című szovjet filmet — főszereplői: Bondarcuk és Szokobseva — a második este diszlektadson mutatták be. A Szovjetunió ezenkívül az Anya és a Makarenko könyvéből készült Pedagógiai költemény című filmmel vett részt a fesztiválon.

Belgrádban megnyílt a Kínai Képzőművészeti Kiállítás. Az anyagot rövidesen Zágrábban és Ljubljanában is bemutatják.

Szovjet dokumentumfilm készül az Athénben és más görög városokban épen maradt emlékművekről. Címe: Az ókori Hellas országában.

Heinrich Mann születésének 85. évfordulóján a berlini Művészetek Akadémiájában ünnepélyes külsőségek között kiosztották a Heinrich Mann díjakat. Az új Heinrich Mann díjakat: Franz Fühmann, Wolfgang Schreyer és Rudolf Fischer.

Európai turnéra indul a jövő évad folyamán a New York-i Metropolitan Opera együttese. Előrelátólag Párizsban, Milánóban, Bécsben, Berlinben és Moszkvában szerepel majd. A bécsi Staatsoper pedig ezidő alatt New York-ban játszik.

Az aradi táj megörökítője

— Pataky Sándor gyűjteményes kiállítása —

A tartományi múzeum művészeti osztálya április 29-én nyitotta meg Pataky Sándor aradi festőművész gyűjteményes kiállítását. E kiállítás célja bemutatni és megismertetni a művészt csaknem 50 esztendő festői tevékenységét. A kiállított 118 kép, mely a művész alkotásainak csak egész kis részét képezi, áttekinthetővé teszi a művész fejlődését.

Pataky Sándor 1880 július 26-án született Pernyára városnegyedben. Apja szegény kisiparos, csizmadia volt, aki verejtékes munkájából csak nehezen tudta fenntartani nyolcgyermekes családját. A kis Sándor, aki a szülők hatodik gyermeke volt, nagy szorgalmával vonja magára a család figyelmét. Segédkezett apjának és nagy igyekezettel próbálta elsajátítani a sarokjávás rejtélyeit. Szorgalmával az iskolában is magára vonja a figyelmet. Az elemi iskola elvégzése után bátyja anyagi támogatásával végzi a reáliskolát. Később elnyeri az iskola ösztöndíját. Nagy érdeklődéssel hallgatja a számtan és mértan órákat — s az évek folyamán megszálladul elhatározza, hogy matematikus lesz. Már ötödik osztályos, mikor a német nyelvű szerzett elégséges osztályzat miatt elveszti az ösztöndíját. Elkeseredésében otthagyja az iskolát és a tanítóképzebe iratkozik, amelyet kiutitással végez el.

Itt már az első rajzórakon felfigyel tehetségre. Urhegyi Alajos festő, a gyakorló iskola vezetője. Az ő rábeszélésére a képzést megszerzése után Budapestre megy a rajztanári képzőbe. 1899-ben sikeresen leteszi a felvételi vizsgát, de csak 20 év elmultával szánja rá magát, hogy a festészetnek szenteli életét.

Budapesten tanul két évig, ahol Székely Bertalanak, Aggházi Gyulának és Erdős Bélának a tanítványa. Ez utóbbitól tanulja meg az akvarell (vízfestés) technikáját, melynek később nagy mestere lesz. Igyekezzetel tanul, szabad idejében

látogatja a Szépművészeti Múzeumot, ahol leginkább Munkácsy, Beniczur és Mészöly munkái kötik le figyelmét. Lelkében azonban még min-

tásán azt ki is állítja. A váratlan fordulat nagy boldogsággal tölti el — de még mindig nem gondol a művészi pályára, kitart régi vágya, a matematika mellett.

Ekkor már próbálkozik az akvarell technikával is. E korszakból való első akvarellje, amely aradnai hegyfelőn hazafelé igyekvő két parasztasszonyt ábrázol. 1908-ban Balla Béla biztatására megrendezi első önálló kiállítását az akkori szokások szerint, egy könyvkereskedés kirakátaban. Az Aradi Közlöny is felfigyel munkára és megjelenik az első sajtókritika, mely egyszerre ismerteti és elismeri nevét. Ezt követi az 1910-es pesti kiállítás, amelyen egy kis olajtájképpel szerepel. Tájképeken kívül akkor már szín-
pompás, megkapó csendéleteket, csoportképeket (vásári és bucsu jeleneteket) fest.

Részt vesz az 1911-ben rendezett első aradi kollektív kiállításban. A kiállítás sikere lelkesítőleg hat a fiatal művészre. Összegyűjtött pénzen külföldi utazásokat tesz, meglátogatja a bécsi, müncheni, drezdai, firenzei és velencei múzeumokat. Itt ismerkedik meg a festőművészet leghíresebb mestereinek alkotásaival. Örök hozzat csodálja Rubens színeinek erejét és felépítési tervezését, Rembrandt erősebb-barna reflexekben játszó arcképeit és Franz Hals közvetlen realizmusát. A müncheni 1912-es világkiállításán megismerkedik a

Pásztortűz

Tollrajz

sebesre, ahonnan csak 1918 decemberében kerül haza. E korszakból fennmaradt munkái többnyire arcképmunkák, melyeket a város bezárt politikai internáljakról készített és tájképek, amelyek a Balkán-hegység szépségeit örökítik meg.

Nagyrészt ezekből a kénekből állt ki 1920-ban Rubleczky Géza szobrászsal rendezett közös kiállítás. Ekkor már szilárd elhatározásával válik, hogy a művész pályán marad és tovább képezi magát. A kiállítás anyagi sikere ezt lehetővé is teszi. Beiratkozik a nagybányai szabadföldiskolába, melynek vezetője ekkor Thorma János volt. Sokát je-

marad itt, szabadságszerető egyénisége nem tud alkalmazkodni az iskola kötöttségéhez. Átköltözik Ghirod főutaluba, amelynek szép, festői vidéke nagy hatással van rá.

Ugyanebben az évben résztvesz a 14 aradi festő közös kiállításán, amelyet a Kulturpalotában rendeztek meg. Ezt követi 1921-es nagybányai és 1922-es kolozsvári egyéni kiállítás, melynek sikerei megnyitják előtte a művészi karrier utját. Odaadással és lendülettel halad ezen az uton — bekapcsolódik a magyar és román művészek közös mozgalmába, melynek célja megteremteni és fejlesztetni Erdélyben és főleg Aradon a művészi életet. Egymásután jelennek meg cikkei, melyekben a Marosvölgy és Erdély művészeti témaágazásával foglalkozik. Ezeket a feldolgozatlan festői tájakat tanulmányozza szeretettel és odaadással. Finom és érzékeny szinkultúrával jeleníti meg

köre szélesedik. Rajzkészsége meg erősödik és kiküszöböli azt a képménységet, amely eddig az árnyék és világítás hatásában észlelhető volt. Színel szelbék és finomabbak lesznek, kifejező a motívum megállításának könnyedsége. Két hónapi csehszlovákiai tartózkodása alatt nagy érdeklődéssel festi Nyitra és Trencsén vidékét. Ebből a korszakból való „Trencsén-vára” című képe is.

Hazatérve komoly munkába mélyül, egymásután rendez egyéni kiállításokat Erdély és Magyarország városaiban. Utazik, kutat és dolgozik. Képein meglevenednek az Abrudi-hegység komor zárkózottságával, a Székelykő, a Retyezát és a Vöröspataki-hegység lenyűgöző szépségeivel és a Zsil-völgye ködös, páratett tájaival. De nemcsak a természet szépségei ragadják meg a festő figyelmét, hanem a népviseletek színpompái és a mezőszégi parasztlak jellegzetes típusai is.

A 40-es években a művész főtemája a már eddig is kedvelt Marosvölgye lesz. Kanyargásaiban, a benne lejátszó jelenségekkel (fűdők, halászlak), fűzfás rézleteivel mutatja be a Marost. Finom, ködös, fátyolos színekkel igyekszik visszaadni a vidék jellegzetességeit.

1948-ban meghívják a magyar vegyes-líceumba rajztanárnak, ahol hat évig tanít. Nagy elfoglaltsága miatt kevesebb ideje marad a festészetre — azonban 1954 után újabb lendülettel és odaadással fog a munkához. Tematikája kiszélesedik a mezőn dolgozó emberek megjelenítésével. Tanulmányokat készít a mező munkáinak egyes mozzanatairól (aratás, cséplés, burgonyaszedés), amelyeket a táj szépségével hangol össze. Képeinek témái között megtaláljuk az önkéntes munkát, ami arra mutat, hogy a társadalmi mondanivaló is foglalkoztatja a művészt.

E főtemákat a kiállítás anyagán (akvarellek, olaj- és tollrajz-munkák) hűen tükrözik.

A festő, aki 75. életévét már betöltötte, ma is odaadással és lendülettel dolgozik — alkot — tanítva és példát mutatva az ifjú festőművész nemzedéknek.

A francia-jugoszláv tárgyalásokról kiadott közlemény

PARIZS. (Agerpres.)

A Tanjug hírigényeinek közli, hogy május 11-én Párizsban véget ért a francia-jugoszláv tárgyalások. A tárgyalások befejezése után a következő közleményt adták ki: „Josip Broz-Tito, a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság elnöke és a Szövetségi Végrehajtó Tanács elnöke, René Coty francia köztársasági elnök vendégeként 1956. május 7-ike között látogatást tett Franciaországban.

Franciaországi látogatása során, René Coty köztársasági elnökkel lefolyt megbeszélésein kívül, Tito elnök többször találkozott Guy Mollet-vel, Franciaország miniszterelnökével. Ezeken a megbeszéléseken jugoszláv részről jelen volt: Kocsa Popovics külügyminiszter, francia részről pedig Christian Pineau külügyminiszter.

A tárgyalások lehetőséget nyújtottak a két félnek annak megállapítására, hogy a Franciaország és Jugoszlávia népei közötti régi, hagyományos megerősítés most is fennáll, sőt megszilárdult a két világháborúban vívott közös harcban és a közös gazdaságban a nemzeti függetlenség és a béke ügye iránt. A tárgyalások során részletes eszmecsere folytatólag a nemzetközi politika időszerű kérdéseiről, valamint a Franciaország és Jugoszlávia kapcsolataira vonatkozó problémákról. A két kormányfő elismerte az ilyen tárgyalások hasznosságát, amelyek során jelentős véleményazonosságot tapasztaltak és elhatározták, hogy a jövőben is folytatják az ilyen tárgyalásokat.

A két kormány örömmel állapítja meg, hogy az utóbbi években javult a nemzetközi helyzet és szükségesnek véli ismét kinyilatkoztatni azon közös szándékukat, hogy folytassák erőfeszítéseiket a tartós béke biztosítására, az összes országok közötti együttműködés létrehozására. Hasonlóképpen az a szándékuk, hogy az ENSZ alapokmánya irányelveinek megfelelően cselekedjenek, mert ezen irányelvek hatékony alkalmazása lehetőséget kell, hogy nyújtson az ellentéteknek egyre közölkkel való rendezésére, az államok függetlenségének és biztonságának biztosítására. Tevékenységüket arra irányítják, hogy megszilárdítsák az Egyesült Nemzetek Szervezetét, hogy az mindenben betöltesse az alapokmányban előírt szerepét.

A két kormány ismét kinyilvánítja azt a meggyőződését, hogy a tartós béke csak akkor biztosítható, ha az államok közötti kapcsolatok

— tekintet nélkül politikai és társadalmi rendszerükre, — a jogegyenlőség, a szuverenitás és a területi épség, valamint a belligyekbe való be nem avatkozás tiszteletben tartásán fognak alapulni.

A fegyverkezési verseny megszüntetése érdekében, a két kormány — akárcsak eddig — minden erőfeszítést megtesz, hogy előmozdítsa egy egyezmény létrehozását az alapvető kérdésekben, a fegyverzetek korlátozása és az azok feletti ellenőrzés tekintetében. Elhatározták, hogy kidolgozzák a szakaszonkénti leszerelés formuláját és rámutattak a nukleáris leszerelés elsőrendű fontosságára.

Az e téren elért eredmények konkrét kifejezői lennének a nemzetközi feszültség enyhülésének és egyebek között lehetővé tennék, hogy a katonai költségek csökkentésével na-

gyobb lehetőség nyíljon a gyengén fejlett országok megsegítésére.

Ugy tekintik, hogy a gyengén fejlett vidékeknek nyújtandó nemzetközi segítség alapvető feladat. E feladat teljesítése érdekében a különböző államoknak az ENSZ keretén belül minden erőfeszítést meg kell tenniük, hogy támogassák a vidékeket abban, hogy társadalmi sikereket érjenek el, hozzájárulva így a világ gazdasági fejlődéséhez.

Ezzel kapcsolatban a jugoszláv kormány örömmel szerzett tudomást arról a francia tervről, hogy az ENSZ keretén belül létesítsenek szervezetet a világgazdaság fejlesztésére.

Az észak-afrikai kérdéssel kapcsolatban folytatott őszinte eszmecsere során Guy Mollet utalt Algéria különleges helyzetére és rámutatott a francia kormány ottani poli-

tikájára. Tito hangsúlyozta, hogy a jugoszláv kormány támogatni fog minden olyan erőfeszítést, amelynek célja az algériai kérdés liberális megoldása.

A két kormány szükségesnek véli a bizalom légkörének megteremtését, az emberek közötti kapcsolatok ki- fejlesztését, az Európát megosztó kérdések sürgös megoldása és az európai népek gazdasági együttműködése érdekében.

A két ország elhatározta, hogy tiszteletben tartva mindegyik fél szövetségeit és az ENSZ alapokmányaiból eredő kötelezettségeiket, meg- szilárdítják hagyományos kapcsolataikat, fellendítik politikai, gazdasági és kulturális együttműködésüket és biztosítják az együttműködés szé- lesebbkörű kifejlődését. Egyebek között elhatározták, hogy tanulmányozni fogják Jugoszlávia és Franciaország együttműködésének módo- zatait az atomenergia békés felhasználása terén.

Marcel Popescu román külkereskedelmi miniszter párizsi megbeszélései

PARIZS. (Agerpres.)

Marcel Popescu, az RNK külkereskedelmi minisztere, N. Bălănescuval, az RNK párizsi ideiglenes ügyvivőjének kíséretében látogatást tett Paul Ramadier-nél, Franciaország nemzetgazdasági miniszterénél. A megbeszélésen jelen volt Mason nemzetgazdasági államtitkár is. A látogatás során megvitatták az időszerű gazdasági problémákat és az RNK és Franciaország közötti gazdasági cse- re kibővítésének lehetőségeit. Ramadier annak a véleményének adott kifejezést, hogy ezek a cserék mind-

két félre igen előnyösek és hozzájárulnak a béke megszilárdításához. A látogatás szívesleg légkörben folyt le. Marcel Popescu, az RNK külkereskedelmi minisztere még ugyanazonnap látogatást tett Georges Villiers-nél, a francia munkaadók szövetsége tartományi bizottságának elnökénél. Jelen volt a megbeszélésen N. Bălănescu, az RNK párizsi ideiglenes ügyvivője és több tanácsos. A talál- kozón megvitatták a két ország kö- zötti kereskedelmi csere kibővítésének kérdéseit.

Szovjet filmjeleneteket mutatnak be az angol televízióban

LONDON. (Agerpres.)

Az angol rádió-társaság május 10-i televíziós adásában szovjet filmjele- neteket mutatott be.

Az adás kezdetén a Sunday Times volt moszkvai tudósítója beszédet mondott. Ismertette az új szovjet fil- meket, majd hangsúlyozta, hogy azok

nagy súlyt helyeznek az emberek kö- zötti kapcsolatokra. Hozzáfűzte, hogy a szovjet filmesek jelentős sikereket értek el technikai vonalon, különösen a színes film terén.

Ezután részleteket mutattak be A bátorság iskolája, Ivan Brovkin köz- katoná és az Othello című filmekből.

Véget értek az indiai-pakisztáni tárgyalások

DELHI. (Agerpres.)

Delhiben május 10-én véget értek az India és Pakisztán képviselői kö- zött lefolyt tárgyalások, amelyek so- rán megvitattak számos pénzügyi

kérdést és a két ország kölcsönös kö- veteléseinek problémáját. A lapok hi- vatoznak arra, hogy a végleges megállapodásokat a két ország pénz- ügyminisztereinek tárgyalásai után hagyják jóvá.

Egyiptom és Izrael megegyezésre jutott a gazi tűzszünet tiszteletbentartása kérdésében

PARIZS. (Agerpres.)

Amint a France Presse hírigyőnk- ség jeruzsálemi tudósítója közli, az ENSZ fegyverszüneti ellenőrző bizot- ságának közleménye szerint Egyiptom és Izrael megegyezésre jutottak a gazi térségi tűzszünettel kapcsola-

tos határozat szigorú betartására vo- natkozólag. A közlemény szerint a megegyezés Hamarskjöldnek, az ENSZ főtitkárnak a közel-keleti or- szágok kormányképviselőivel folyta- tott tárgyalásai során jött létre.

Ma délután fél 7 órakor kezdődik az aradi és temesvári írók és művészek előadó-délutánja

A Kulturpalota kistermében tartják meg ma délután fél 7 órai kezdettel a temesvári és aradi írók, valamint művészek előadó délutánját.

Temesvárról ez alkalommal Anavi Ádám, Drégely Ferenc, Endre Károly, Franyó Zoltán, Kubán Endre és Szász Márton érkeznek. Aradra, hogy műveikből felolvassanak. Az aradi költők és írók közül Bakács Béla, Biró Péter, Csérmői Pál, Kása János, Rudas Aladár, Sági Zoltán, Serestély Béla, Varga Zsuzsa olvasnak fel karcolatokat, verseket, szatirákat.

Az előadó délutánon fellépnek Bloch Rudolf hegedű, Tereanu Gabriela zongora, valamint Cziliug Margit énekesnőakkal. Ugyan- csak az előadó-délutánon szerepel Rindt Rudolf temesvári színmű- vész szavallatokkal.

Jegyzékváltás a Szovjetunió londoni nagykövetsége és az angol külügyminisztérium között

MOSZKVA. (Agerpres.)

A TASZSZ közli a Szovjetunió londoni nagykövet-

sége és Nagybritannia külügyminisztériuma között vál- tott jegyzékek szövegét.

A Szovjetunió londoni nagykövetségének jegyzéke Nagybritannia külügyminisztériumához

A Szovjetunió londoni nagykövetsége május 4-én jegyzéket intézett Nagybritannia külügyminisztériumá- hoz, amelyben hangsúlyozza:

A szovjet hadihajó-raj Portsmouth-i látogatása ide- jén, április 19-én hét óra 30 perckor a szovjet hajó ten- gerészeti megpillantottak egy buvárt, aki a szovjet torpe- dóromboló között bukkant fel. A buvár 1-2 percig mar- radt a víz felszínén, majd ismét alámerült a „Szmotrias- csij” romboló mellett.

V. Sz. Kotov ellentengernagy, a szovjet hadihajó parancsnoka, Barnet ellentengernaggyal, a Portsmouth-i tengerészeti haditámaszpont vezérkari főnökével folyta- tott beszélgetése során felhívta a figyelmet arra, hogy a szovjet hajók horgonyzási helye mellett a rombolók fe- délfelületének közvetlen közelében egy buvár jelent meg.

Barnet ellentengernagy a leghatározottabban tagad- ta annak lehetőségét, hogy a szovjet hajók mellett buvár jelenhetett volna meg és kijelentette, hogy abban az idő- pontban a kikötőben nem végeztek semmiféle tenger-

alatti kutatásokat. A valóságban azonban, amint az kitű- nik az április 30-i angol lapokból, az angol haditenge- reszeti parancsnokság titkos tengeralatti kutatásokat végzett a szovjet hajók Portsmouth-i horgonyzási helyén. Sőt, a kutatások következményeként egy angol buvár életét veszítette.

Elegendő megemlíteni, hogy a „Daily Sketch” című angol lap, Crabb buvár halálával kapcsolatosan a követ- kezőket közölte:

„Crabb utóljára a Stowk öbölben, a titkos kutatások helyén, az Ordsonikidze orosz cirkáló horgonyzási he- lyén merült alá.”

A nagykövetség nagy jelentőséget tulajdonít annak az igen szokatlan ténynek, hogy titkos tengeralatti kutá- sásokat végeztek a Portsmouth-i angol haditengerészeti támaszpontra látogatásra érkezett szovjet hadihajó kö- zelében és hálás lenne Nagybritannia külügyminiszte- riumának, ha magyarázatot kapna ebben a kérdésben.

Nagybritannia külügyminisztériumának jegyzéke a Szovjetunió londoni nagykövetségéhez

Nagybritannia külügyminisztériuma május 9-én jegyzéket intézett a Szovjetunió londoni nagykövetségé- hez válaszként a szovjet nagykövetség május 4-i jegyzé- kére. A jegyzék hangsúlyozza:

A jelentések szerint Crabb kapitány tengeralatti kutá- sásokat végzett a mint feltételezik, a kutatások során életét veszítette.

A buvár, akit — a mint a szovjet jegyzék kijelenti — a szovjet torpedóromboló között megpillantottak a szovjet hadihajókról — minden valószínűség szerint Crabb kapitány volt. Crabb nem volt feljegyezve arra, hogy közeljék a torpedórombolóhoz. Öfelsége kormá- nya sajnálatát fejezi ki ezzel az incidenssel kapcsola- ban.

A nemzetközi élet hét napjáról

Ha a meteorológusok szótárából kölcsönvett műszavakkal próbálnánk jellemezni a nemzetközi hely- zetnek a múlt héten is folytatódott kialakulását, ezt íránk:

„Felszakadozó felhőzet. Váltakozó irányból fújdogáló, enyhébb légáram- lat. A kelet felől áradó napsütés ha- társára lassú, de folytonos felmelege- dés, noha az Óceánon túlról még mindig fagyos szelek veszélye fenye- get. Ezek azonban a kontinensünkön csupán a nyugatnémet medencében találunk talajra, egyébként egyre in- kább összehűződnék az európai meleg áramlatokkal.”

A francia szocialista párt Szovjet- uniót járó küldöttsége, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa küldöttségeinek svédországi és belgiumi látogatásai, angol vezető államférfiak kedvező nyilatkozatai a szovjet vezetők lon- doni tartózkodása idején szerzett be- nyomásaikról, Josip Broz-Titonak, a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság elnökének párizsi utazása, mind olyan események, amelyek az államférfiak személyes érintkezésének egyre tel- felé ívelő irányzatát igazolják. A né- pek örömmel és megnagyívással fo- gadják a nemzetközi ellentétek csök- kentetésének ezt a legtöbb sikerrel ke- csegtető eszközt.

E heti beszámolóinkat mégsem a tulnyomórészt kedvező előjelű is- mertetésére, mint inkább azoknak a jelenségeknek felsorolására szánjuk, amelyek a béke híveinek fokozott erő- feszítéseit igényelik, a nemzetközi bizalom megerősítése, a leszerelés, a béke fenntartása és megszilárdítása céljából. A népek teljes mértékben egyetértenek a béke ellenségeihez címzett olyan figyelmeztetésekkel, mint amilyen

nyugatnémet kormány masterkedéseiről szóló TASZSZ nyilatkozat

Egyre inkább megmutatkoznak a bonni kormány belpolitikai nehézsé- gei, hiszen Nyugat-Németország népe tisztán látja, hogy Németország egy- gesítésének egyetlen kerékkötője van s ez Adenauer kormányának nyil-

tan agresszív politikája. Eppen ezért tarthat nagy rokonszenvre számot a nyugatnémet közvélemény körében az a nyilatkozat, amelyet a TASZSZ íroda tett közzé. Ez a nyilatkozat a szovjet hivatalos köröknek véle- ményt tükröz arról az erőlködésről, amellyel a nyugatnémet kormány az újrafelfegyverzés erőltetett ütemét akarja „igazolni”.

Felmerül a kérdés: milyen tömege- ket képvisel a bonni kormány, ha- csak hazugsággal reméli meggyőzni a hadköteleseket arról, hogy az or- szág védelme céljából magukra kell öltetniük az ötszáz ezer fős nyugat- német hadsereg munderjét? Világos, hogy a nyugatnémet nép merőben el- lentlen álláspontot foglal el a fel- fegyverzés kérdésében Adenauer kor- mányával szemben. Miért kellene máskülönben a bonni vezetőknek olyan hazugságok hazugságát meg- kockáztatniuk, mint amilyen a „Szö- vetségi Köztársaság és szövetségesei szabad életmódjának” a Szovjetunió részéről történő „veszélyeztetése”, hogy a „Szovjetunió hadereje veszé- lyeztetli a szabad világot”, vagy: „A Szovjetunió vezetőinek nyilatkozatá- ból kitűnik, hogy a Szovjetunió nem mond le az atomfegyverrel való tá- madásról sem”. „Ezért szükséges, — hangzik a Német Szövetségi Köztar- saság sajtóközleményének nyilatkozat- a a továbbiakban — hogy haderőnk állandó harci készségben álljon”.

Említtett nyilatkozatában a TASZSZ íroda rámutat arra, hogy a Szovjet- unió vezetői körrel a Német Szövetségi Köztársaság köztársasági sajtóközlemé- nyének emlékiratában foglaltakat a Szovjetunió békepolitikája ellen elkö- vetett ellenséges rágalomnak minő- sítik.

Még a nyugatnémet kormánynak sem sikerül eltitkolni a német töme- gek előtt az igazságot. A Szovjetunió kormány minden alkalommal és va- lamennyi illetékes fórum előtt a fegy- verzetek és a fegyveres erők létszáma csökkentéséről, az atom- és más tö- megpusztító fegyverek gyártásának, felhalmozásának és használatának

megtiltása mellett szállt és száll szikra.

Azt is nagyon jól tudja Nyugat- Németország lakossága, hogy a Szovjetunió külpolitikái megnyilatko- zásaiból sohasem hiányzott az „erő politikájának” nyílt megfogalmazása. Nagyon kevés reményük lehet tehát a bonni kormányköröknek abban, a tekintetben, hogy sikerrel jár a Szovjetunió „erőpolitikájáról” szóló neveléses rágalomhadjáratuk.

Ezek után a nyugatnémet kormány sajtóközleményét olyan tolvajhoz ha- sonlíthatjuk, aki maga kiált rendőrt után, hogy elterelje magáról a gyau- nut. Miért teszi ezt a német kor- mány? Vajon csupán a német töme- gek megtévesztéséért? Aligha. Máso- kat is meg akar „győzni” a nyugat- német kormány.

Elsősorban azokat a „szövetsége- seit”, akik veszélyeztetik az atlanti tömb pusztán katonai jellegű, azo- kat az európai kormányköröket, ame- lyek saját néptömegeik nyomására kénytelenek követelni a NATO orszá- látkörmeinek lenyegesítését.

Adenauer kormányának azonban számot kellene vetni azzal a reálnéz- ves szomorú ténnyel, hogy a világ né- pei három alkalommal győztek meg néhány évized leforgása alatt arról, hogy a német hódító mindíg olyankor festettek rémképeket más országok támadó szándékairól, amik- or régi jelszavukat akarták érvé- nyesíteni, amely szerint „a legjobb védekezés a támadás”.

Nem sikerült az Aachen-ben ven- degeskedő Winston Churchill sem megtéveszteniük, még a „Nagy Károly-díj” odaítélésével sem, amellyel tudvalevően az „európai egységhez” való hatékony hozzájárulást szokták jutalmazni. Sőt, Churchill ünnepi beszédében a vendéglátók érthető megrökönyödésére kijelentette: „Is- méltelen, hogy Oroszországtól és a ke- let-európai országoktól nem szabad tá- voltartani ettől a szerződéstől. (A NATO-ról van szó. Szerk. megj.) Nagyon lehetséges, hogy akkor a megoldásra váró nagy kérdéseket — amelyek kö-

zött a legfontosabbak egyike Né- metország újraegyesítése, — köny- nyebben meg lehet oldani, mint az ellentétes tömbök létezésének felté- telét között. Az ilyen csoportok gyanakvással és ellenségeskedéssel viseltetnek egymással szemben”.

Churchill — mint ismeretes — ál- talában soha sem tartozott az érzel- mek emberei közé. Nem „gyanúsítá- to” ilyen tulajdonságokkal sem, elő- rehaladott életkorában sem. Fent idé- zett kijelentését éppen ezért nem a felszabadult népek iránt táplált ro- konszenvre diktálta, hanem az a jó- zzan felismerés, hogy az atlanti szer- vezet épületének falán támadt repe- deket be kell tölni, ha nem akar- ják, hogy az egész alkotmány össze- omoljon.

Már hosszabb idő óta tapasztalha- to, hogy az északatlanti tömbhöz tar- tozó egyes országok között mélyre- ható ellentétek tárogannak, amelyek kétséssé teszik a tömb „egységét”. Ezeknek az ellentéteknek a fokozásá- hoz nagymértékben hozzájárult

a két ciprusi hazafinak az angolok által történt kivégzése

Ismeretes, hogy Harding, Ciprus- sziget angol kormányzója egész sor megtorló intézkedést fogantatott a ciprusi hazafiakkal szemben, akik ha- zájuk függetlenségéért harcolnak. Már maga az a tény, hogy az angol gyarmatosítók Makariosz érseknek, a ciprusi ellenállómozgalom egyik ve- zető egységének deportálásához folyamodtak, a végsőkig kiélezte a Görögország és Anglia, illetve a Gö- rögország és Törökország közötti el- lentéteket.

Csütörtökön hajnalban azonban az angol gyarmati hatóságok Ciprus szí- getén elkövetett minden eddigi erő- szakosságát felülmúlta a merény- let, amelyet két ifjú ciprusi hazafi, a 23 éves Mihailisz Karaolisz és a 22 esztendőes Andreas Demetriusz ellen követtek el az angol hatóságok.

A Ciprus-szigeten kihirdetett os- tromállapotra hivatkozva, az angol gyarmati hatóságok ugyanis költél- tali halálra ítélték a két ciprusi ifjút, akiket csütörtökön hajnalban, nagy titokban ki is végeztek. A titkolózást az tette szükségessé, hogy a kivég- zést széleskörű népi megmozdulások előzték meg, mind a Ciprus-szigeten, mind pedig a Görögországban élő görögök részéről. Athénben a tüntető tömegek elégették az angol zászlót és az athéni rendőrség minden erőfeszí- tése ellenére, kövekkel dobálták meg az angol nagykövetséget épületét. A görög kormány szintén számos nyilatkozatban hangzottatta, hogy a két ifjú kivégzését barátságtalan lépés- nek tekintik Anglia részéről Görög- szággal szemben.

Az angol kormányhoz számos til- takozó táviratot küldtek a két ifjú el- len hozott halálos ítélet megsemmisí- tése érdekében és ez a lépés nem- csak az emberi jogok védelmezői ré- széről történt, hanem azok is közbe- léptek, akik a ciprusi görög haza- fiak kivégzésében az északatlanti szövetség újabb megrázkódtatását látták. Ezeknek a köröknek az aggo- dalma a legkisebb mértékben sem alaptalan, mert a fejlemények azt igazolják, hogy Görögország és Ang- lia között komoly szakadásra kerül sor. A két görög ifjú kivégzését követő másnapon összeült a görög minisztertanács Athénben, hogy in- tézkedéseket hozzon az angol-görög viszonyra kapcsolatban.

Említhető méltó az a tény is, hogy az athéni tüntetések alkalmával a felháborodott tömeg az angol nagy- követséggel egyidőben megtámadta az athéni török nagykövetséget és Egyesült Államok nagykövetségének épületét is. Azt az utcát pedig, amelyben az athéni angol nagykövét- ség van, a kivégzett hősökről nevezték el.

A szabadsághősök klontott vére a történelem tanulságai szerint soha- sem erősítette meg az elnyomók ural- mát, ellenkezőleg, a mártírok tetemei mindenkor azt a földet termékenyít- tették meg, amelyből a szabadság fá- ja terebélyesedett és termelt áldást- hozó gyümölcsöket a haladó emberi- ség számára.

Bakács Béla

24. május 13. előadások

„DOZSA GYÖRGY” mozi: május 18-ig: Vértanúk ut. Elő- adások: 3, 5, 7 és 9 órakor. Naponta matiné 11 órakor.

„NICOLAE BALCESCU” mozi: május 13-án: Szakant. Előadá- sok: 3, 5, 7 és 9 órakor. Matiné 11 órakor.

„HERBAC JANOS” mozi: május 13-án: Gázolás. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órakor. Matiné 11 órakor.

„I. L. CARAGIALE” mozi: május 18-ig: Hűtlen asszonyok. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órakor. Matiné 11 órakor.

„IFUSAGI” mozi (volt Uj idők): május 13-ig: Utazás az őskorban. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órakor. Matiné 11 órakor.

„SOLIDARITATEA” mozi: (Gáj): május 13-án: Az elvesztett dalaim. Előadások: hétköznap este 7 órakor, vasárnap 3, 5, 7 és 9 óra- kor, matiné 11 órakor. Hétfőn nincs előadás.

„MAXIM GORKIJ” mozi (Mik- lak): május 13-án: Az 1-es számú közlelenség. Előadások: este 8 óra- kor, szerdán és szombaton 6 és 8 órakor, vasárnap 2, 4, 6 és 8 órakor. Hétfőn nincs előadás.

„ILIE PINTILIE” CFR mozi: (Gradiste): május 13-án: A két Lotte. Előadások: munkanapokon este 7 órakor, vasárnap 3, 5 és 7 órakor.

„DECEMBER 30” üzemi filmszín- ház: május 13-án: Híntőn- járó szerelem. Előadások: 3, 5, 7 órakor, vasárnap 11 órakor matiné.

UDVARTARAS

Május 13-án, vasárnap többnyire felhős idő várható, éjszaka részben derült lesz az idő. Helyi esők lehet- ségesek. A hőmérséklet alig válto- zik, napközben 12—16 fok között, éjszaka 7—10 fok között lesz. Mér- eséket, napközben erősödő eső.

A következő 2 napon az időjárás javul, de még esők lehetnek. A hő- mérséklet nem változik lényegesen.